

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 50 din. Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Liubliana, ponedeljek 27. junija 1938

Cena posamezni številki din 1'50

Vidov dan

V času hudih vojnih nevarnosti in rastočega barbarstva, v časih grozeče brezposelnosti množic in novega upadanja konjunktura je narodom na Balkanu še tembolj potrebno praznovanje Vidovega dne. Kajti Vidov dan je večer spomin na resnico, da ni na svetu tako težke nesreče, da bi smel človek izgubiti upanje na boljše čase. Tudi po strahotni kosovski bitki je prišla odrešitev in tudi po največjem porazu pride zmaga, če človek ali narod v njo veruje in zanjo požrtvovalno dela. Toda volja do idealnega dela in do zmage mora človeka vsega prevzeti, kakor je ojeklenila naše prednike in potem postane resničnost tudi najtežja stvar.

Vsaj nekaj tega vidovdanskega duha bi moralo priti v nas, da bi se usmerili složno v delo za boljše čase in vse bi nam bolje uspelo. Saj vemo vsi, da bi bila tudi velika gospodarska kriza za nas mnogo milejša, če nas ne bi pritiskale naše napake in lastne nesposobnosti. Vsi vemo za te napake, vsi poznamo nedostatke, ki ubijajo naše gospodarstvo in naš napredek, toda še doslej ni tiste moralne sile v nas, ki bi nam pomagala, da bi te napake zatrli in odpravili. Zato je potrebno, da vsako leto vsaj enkrat posvetimo svoje misli spominu vidovdanskim junakov, ki niso odnehali iskati prave poti.

Duh Vidovega dne je dal južnim slovanskim narodom politično osvoboditev, ta duh nam mora dati tudi gospodarsko. V tem znamenju naj se vrše vse naše proslave Vidovega dne in naj nas utrjuje v odločnosti, da nikdar ne nehamo delati z dobro voljo za naše ljudstvo in za velike cilje naše skupne domovine. Zato je pomembno, kako smo se navadili ali še ne navadili, skrbeti ta dan za naše skupne gospodarske in duhovne koristi, zato je važno premisliti, kakšne so naše bodoče delovne poti.

In ni majhnega pomena ob tem dnevu vprašanje, kaj dela, kako živi in kaj misli, kam stremi naš up, naša mladina. Vse velike spremembe v našem času, vse težave narodov in držav ter njih nesloga in nemoč, da bi si ohranile trajno poročito miru, da bi si uredile sporazumno svetovno trgovino in proizvodnjo, nesposobnost, zaposliti ljudski prirastek delovne sile, vse to pada predvsem kot nezno breme na nas, gospodarske stanove in na mladino. Gospodarski stanovi vsake dežele sami so bili nekoč tista sila, ki je dajala mladini dela in kruha, da je mogla z največjim veseljem za delo in z upanjem v veliko bodočnost takoj stopiti v življenje. Gospodarstvo je v dobi svojega napredka potrebovalo vedno več in vedno sposobnejših glav in rok. Potrebuje jih nedvomno tudi še danes. Še bolj jih potrebuje in vedno jih bo potrebovalo. Vprašanje pa je, kdaj bo našla po dobah velike krize, stiske in pomanjkanja prave zaposlitve in prave vere v bodočnost tista naša mladina, ki je dozorevala v ta nemirni in nezanesljivi čas. Enako je važno vprašanje, kam pojde in kako bo živela naša prihodnja mladina, prihodnje generacije. Ali bo res naša svet samo razdejan in nesložen, delovne otežkočeno ali celo onemogo-

čeno, strokovno delo zagrenjeno po ubijajočem neuspehu? To, takšno neveselo pričakovanje svojega bodočega dela bi utegnulo vreči našo mladino moralno in delovno ob tla, takšni slabi izgledi v bodočnost, bi ubili v naši mladini polagoma tudi vero v domovino. Zato tega nemogočega stanja mladine pri nas ne sme biti, zato se ne sme zgoditi, da bi s pridobitvijo zmage enega Vidovega dne, pozabili delati, misliti in živeti za drugega.

Preiti moramo k zavednemu praznovanju dni naše zmagovite preteklosti. In zato je prav, da je kakor sama po sebi pričela leto

za letom stopati ob proslavi Vidovega dne na plan predvsem naša mladina in je ona prevzela ter si z naravno in neodoljivo močjo osvojila ta dan. Od leta do leta vidneje in mogočnejše se čuti na ta dan, da stopajo ob koncu šolskega leta v življenje mlade sile, da dozoreva v ta čas tudi druga, tudi umska žetev našega Vidovega dne, od katere zavisí naša bodočnost. Vsako poletje se zbira ta čas slovanska mladina na velikih skupnih telovadnih in drugih izletih, preplavlja s svojo močjo ulice, mesta in nas. Vedno bolj se budi v nas želja, da bi ta mladina pomenila za nas boljše bodočnost,

da bi bolje kot mi razumela svoj Vidov dan. Kakšno dolžnost pa oživlja v nas, v starejših generacijah ta naravni pomlajevalni pojav dežele? Ali smo že dovolj skrbeli, dovolj storili in mislili, kam pojde po svoj Vidov ta naša mladina? Ali smo ji dali veselja in volje in upov na pot, da ne bo več stradala in da ne bo njena usoda grenki in človeka ponižujoči kruh brezposelnikov ali celo smrt v barbarskih vojnah?

Bilo bi tudi že skoraj pretežno vprašanje za nas, če ne bi verjeli, da smo na ta dan vsaj mi, gospodarski ljudje, vsi najtrdnije odločeni misliti vedno na to.

Izgledi žetve

Končano je letošnje zborovanje delegacij borz kraljevine Jugoslavije, kateremu so prisostvovali predstavniki beograjske, zagrebske, ljubljanske, skopljske, somborske in novosadske borze. Sejam borznih zastopnikov je predsedoval Kosta Miroslavljević, podpredsednik novosadske borze in mestni župan. Zanimivo je poročilo glavnega tajnika novosadske borze dr. Br. Petrovića o izgledih letošnje žetve.

Po podatkih kmetijskega ministrstva je posejana z ozimino površina 2.113.600 hektarjev (3 milijone 672.814 katastrskih juter), za 48.348 hektarjev ali 70.144 katastrskih juter manj kot lani. — Zmanjšanje ni splošno, ker so površine v donavski banovini večje za 16.772 ha. Del posejane površine so uničile razne elementarne nesreče, tako da bo požete površine kvečjemu 3.489.250 juter ali 2 milijona 791.4 ha. Izgledi za novo žetev so prav dobri. Povprečno je preračunan pridelek pšenice za vso državo, da bo znašal 6 in pol do 7 metrskih centov in pol na eno katastrsko jutro. V tem primeru bi znašal pridelek od 22 milijonov 680.125 do 24.424.750 metrskih centov. Za našo potrebo je potrebno 16 in pol milijona met. centov, za jesensko setev okoli 4 milijone met. centov (torej skupno okoli 21 milijonov). Tako bi od pridelka žetve ostalo še okoli dva in pol do 3 in pol milijona metrskih centov.

Domači trg

Pšenica. Domači trg je brez spremembe. Ponudba, čeprav ne navadno mala, nima povpraševanja, ker mlini nočejo plačevati visokih cen. Zato ni izključeno, da bodo cene občutno popustile. To bi se moralo zgoditi že tudi zato, ker je med promptno ceno in prvim terminom novega blaga zelo velik report (okoli 85—din), ki predstavlja nenormalen pojav, ki je neupravičen, če je v državi dosti blaga do nove žetve. Izvozna pariteta po julijskem terminu v Liverpool je bila 105, po Rotterdamu 112, ali na osnovi cene za efektivno blago 112'65 din.

Koruza. Domači trg je v znaku slabega posla. Šlepovsko blago je v ponudbi 115, vagonsko je po pariteti Indije 117—119, banatskih natovornih postaj 114—115 din.

Nove vozne olajšave

»Putnik« turistična pisarna Maribor nam sporoča: Iz številnih dopisov, s katerimi zahtevajo potniki, ki potujejo na letovišče, naknadno izstavitev »potrdil o bivanju«, je razvidno, da občinstvo premalo upošteva obstoječe predpise ter trpi zaradi tega veliko gmotno škodo. »Potrdilo o bivanju« si mora vsak potnik brezpogojno nabaviti že pred odpotovanjem ter priporoča zato »Putnik« vsem potnikom, da se pred odhodom natanko pouče o obstoječih železniških predpisih v njegovih poslovalnicah. »Putnikove« pisarne v Mariboru (Trg Svobode, Grad), Celju, Ptuj in Rogaske Slatine dajejo radevolje brezplačno vse izbrpne informacije in prospekte ter izstavljajo vse vozovnice po originalnih cenah brez vsakega pribitka.

Širite »Trgovski list«!

Triletnica vlade dr. Stojadinovića

Jugoslovanska politika je bila v letih 1935. do 1938. polna dogodkov v notranjosti in v mednarodnih odnosih države. Strašna je-senska tragedija l. 1934. je državo globoko pretresla, ogrožena sta bila njena notranja skupnost in zunanji mir. Toda prenesla je dobro to preskušnjo in njen razvoj zadnjih let je pokazal, da so v njej dejavne enako močne naravne zgodovinske sile. Nastanek južnoslovanske države od Drave do Vardarja ni posledica nikake človeške sile, temveč sad narodne usode. Če je pa zgodovina sama določila pot, potem je stvar same narodne skupnosti, spoznati to pot in hoditi neomajno po njej. Toda za to je potrebno zavedno narodno vodstvo. S tem je označena naloga vlade. Močno podlago in oporo ima vlada v nacionalni dinastiji, ki pomeni in omogoča notranje državno edinstvo. Vlada je njen izvrševalni organ, ki uživa vse možnosti te oblasti in ki ji je s tem hkrati določen njen delokrog. Kabinet dr. Stojadinović — dr. Korošec — dr. Spaho je pred tremi leti prevzel nase nalogo, katere noben točen opazovalec ne bi mogel označiti kot lahko. Razgorele so se bile vse strasti, vzvišeno osebo, ki je pomenila kompas države, je odstranila morilska roka, in treba je bilo delovati pomirjevalno in urejevalno. Uničen je bil ogromen moralni zaklad, ki ga je bilo treba — na novo postaviti. Če vprašamo, ali se je to posrečilo, nam da odgovor na to primerjava tistih prvih jesenskih mesecev l. 1934. s sedanjo dobo in položajem. Volitve l. 1935. so pokazale, da je državi manjkalo kristalizacijsko središče, ki bi moglo nasproti občutni opoziciji učinkovati kot pozitiven činitelj, tako pozitiven, da bi se mogli sčasoma tudi opozicijski tokovi uslužiti pri obnovitvenem delu v državi in za državo. Vsaka obnova je delo in ne besedičenje. To delo je bilo v treh letih nedvomno opravljeno. Nobeno človeško delo ni popolno in gotovo se najdejo vsem stvarjem motnje in vrzeli ter bolj ali manj občutne neizenačenosti. — Naloga pozitivno usmerjene in zmogljive kritike bo ugotoviti te neizenačenosti in vrzeli in zahtevati njih odstranitve. Da se pa ceste spopolnjujejo, da se na novo zidajo univerze, da se polagajo novi mostovi, pospešuje ustanovitev novih metalurgičnih obratov, da državna družba z 220 milijoni dinarjev glavniče postavlja žitne silose, da se zidajo železnice in pri vsem tem dova-

jajo nove milijarde delovnemu prebivalstvu: to je dejstvo, katero spoznati pomeni toliko kot priznati. — Kakor rečeno: v porazdelitvi gospodarskega pospeševanja bosta smotnost in cenost morada zahtevati marsikateri premik, k čemur bo treba v ustrezni meri pritegniti gospodarsko vodilne dele države. Toda temu, da se je delo tako živahno sprožilo v tek, gre nesporno največja važnost in koristnost. Događa se to kljub notranjepolitičnim nasprotstvom v bistveno pomirjenem ozračju, v stanju visoke notranje varnosti. To stanje se vzdržuje s pomočjo zunanjepolitične pomiritve, ki je v resnici ustvarila na vseh mejah države blagodejen mir. Pokazalo se je tudi, da vlada pazljivo zasle-

duje vse dogodke sedanosti in dobro upošteva bodoče možnosti, ne da bi se zadovoljila z nedejavnim opazovanjem, marveč da se zna prilagojevati novim pogojem tako, kakor terjajo nacionalni interesi.

Tako stoji vlada dr. Stojadinovića ob svojem prestopu v četrto leto svojega delovanja še pred velikim krogom nalog, nalog notranje- in zunanjepolitične narave, finančne in gospodarske narave, socialnopolitične in kulturne vrste. Toda oprta na doslej storjeno delo, more z upravičeno samozavestjo in računajoč tudi z zaupanjem poučene javnosti ponosno nadaljevati svojo pot dela za narod in državo. — GE.

Številke o oboroževanju

Berlinski zavod za proučevanje konjunktura, ena najzanesljivejših institucij te vrste na svetu, katere številke so bile še vedno točne, se v svojem zadnjem poročilu obširno bavi z izdatki posameznih držav za oboroževanje in s trgovino z vojnim materialom. Poročilo navaja številke, ki sličejo astronomskim številom, ker izdatki za oboroženi mir ne gredo samo v milijone, ampak v stotine milijard.

Po tem poročilu so izdatki, ki jih vse države na svetu nosijo za obrambo, kakor pravijo, letos za 10 do 15 odstotkov večji kot lani. Stroški za oboroževanje so in še bodo letos še enkrat tako veliki kot leta 1929., ko se je začelo na svetovni mirovni konferenci govoriti o razorožitvi, in celo trikrat do triinpolkrat tako veliki kot zadnje leto pred svetovno vojno. Znano je, da delajo vse industrije, ki se bavijo z izdelovanjem vojnega materiala, skratka s pripravami za ubijanje ljudi in vrednot, ogromne dobičke. Saj znašajo v vseh državah naročila za vojni material 300 do 450 milijard dinarjev.

Toliko ni znašala niti vrednost celotnega evropskega izvoza leta 1936.

Poročilo meni, da nikakor ni računati s tem, da bi sedanje popuščanje konjunktura moglo znatno znižati cene vojnega materiala, ker od izdatkov za pripravo na vojno odpade v splošnem razmeroma malo na surovine. Ako bi cene res še nekoliko popustile, se razlika gotovo izenači s povišanjem mezd in drugih stroškov, ki so v zvezi z izdelavo vojnega ma-

teriala.

Kljub popuščanju konjunktura raste mednarodna trgovina z vojnim materialom z dneva v dan. Zlasti v Vzhodno Azijo gredo ogromne količine orožja, pa tudi druge države naročajo vedno večje množine orožja, municije, letal, vojnih ladij itd. Dočim je bila trgovina z vojnim materialom že lani za 28 odstotkov večja kot leta 1929., so se kupčije tekom zadnjega leta povečale za celih 42 odstotkov.

Dočim se je svetovna trgovina z vsem blagom v prvem četrtletju t. l. zmanjšala v primeri z istim časom lanskega leta za 3 odstotke, se je letos dvignil izvoz vojnega materiala za celih 82 odstotkov. Največ izvažajo letala; že lani je dosegla njihova vrednost najmanj toliko, kot za vse ostalo orožje in municijo skupaj. Največji izvoz vojnega materiala izkazujejo sedaj Zedinjene države. Prvič po svetovni vojni se je morala Anglija umakniti na drugo mesto. Na tretjem mestu je sicer Francija, vendar vse kaže, da jo bo Češkoslovaška že v najkrajšem času potisnila s tega mesta.

Iz teh številke je najbolj razvidno, kako se vse države na svetu mrzlično pripravljajo na vojno, ali kakor one pravijo, na obrambo svojih meja v primeru splošne svetovne konflagracije. Ako bi se le majhen odstotek teh ogromnih zneskov, ki se že približujejo prvemu bilijonu dinarjev, uporabil v gospodarske in kulturne namene, bi napredek človeštva zaznamoval vse drugačne uspehe kakor one, s katerimi se tako rado ponaša.

Naše organizacije

Obvestilo

Na Vidov dan t. j. v torek dne 28. junija morajo biti vse trgovine v mestu Mariboru med službo božjo t. j. od 10. do 11. ure dopoldne zaprte. Na praznik Sv. Petra in Pavla dne 29. t. m. pa ostanejo mariborske trgovine zaprte ves dan.

Združenje trgovcev za mesto Maribor.

Matura na trg. akademiji v Mariboru

Na mariborskih srednjih šolah so končani zrelostni izpiti, mali in veliki. Uspeh je povprečno srednji.

Na trgovski akademiji se je predstavilo izpitni komisiji 33 kandidatov obojega spola, od katerih bo pet maturantov ponovilo izpit v jeseni. Maturu so napravili s pozitivnim uspehom: Teodor Bajec, Dagmar Božič, Marija Breclj, Viktor Dasko, Marija Dujec, Ida Frangeš, Elizabeta Frangeš, Marija Grabner, Marija Gril, Pavel Heričko, Marija Hvala, Olga Jaki, Emil Jug, Adela Kocjan, Vida Kuhar, Adolf Lah, Josip Laufer, Karol Luthar, Milena Orel, Ivan Prečko, Alica Polancec, Martina Sekula, Maks Svenšek, Karol Šumer, Klara Voršič, Dušan Zei in Alojzij Zorčič ter Albin Ban kot privatist.

Na državni trgovski akademiji v Mariboru je bilo ob sklepu šolskega leta 189 učencev, 90 dijakov in 99 dijakinj. Uspeh je bil naslednji: odlični 7, prav dober 20, dober 90 in zadosten 34. Razred je izdelalo 151 dijakov ali 79,89 odstotka vsega števila, izdelalo ga ni 7 ali 3,76 odstotka, popravne izpite jih ima 31 ali 16,35 odstotka.

Na vseh srednjih šolah v Mariboru se je javilo 175 kandidatov k veliki maturi. Izpit je položilo 143 dijakov, 32 pa jih mora izpit ponoviti v jeseni. Za eno leto ni bil nihče reprobiran. Na klasični gimnaziji je bilo kandidatov 62, izdelalo je maturo 51, a 11 jih ima v jeseni ponoviti; na I. realni gimnaziji je bilo kandidatov 72, zrelostni izpit je napravilo 58, v jeseni ponovi izpit 14 kandidatov. Na tej gimnaziji je napravil dodatni izpit iz nacionalne skupine diplomirani jurist Rajnhold Macun in s tem ponašil v Franciji napravljeno maturo. Na obeh učiteljskih, državnem in onem šolskih sester, letos ni bilo zadnjega letnika. Le na drž. učiteljski se je javilo k maturi 7 kandidatov iz lanskega leta, od katerih so 4 izpit napravili, 3 pa ga ponove v septembru.

Zaposlenost v maju

V maju je bilo povprečno število zavarovancev pri OUZD 100.416 in je bilo za 4269 večje ko v aprilu, prirastek pa je bil manjši ko lani za 1714 oseb, čeprav je letos zavarovancev 4908 več in celo 22.880 več ko sredi krize 1933. Za 1938 smo letos še pod stanjem iz maja 1930., medtem ko so že v aprilu ostale industrializirane banovine presegle to stanje za znatne številke.

Ugodno pa se je nadaljevalo zvišanje zavarovane mezde, in sicer v povprečju za 24 par na din 2471, torej 145 nad lansko. Skupni dnevni zaslužek delavstva je dosegel 248 milijona dinarjev.

»Službeni list«

dravske banovine z dne 25. t. m. objavlja: Uredbo o javnih ribarskih stražnikih in ribolovnih čuvajih — Pravilnik o upravljanju sklada za pospeševanje ribarstva — Pojasnilo k določbam § 19. fin. zakona o kazenskem taksnem postopku — Naredbo policijskega predstojništva o prometnih omejitvah v Mariboru — Rzne razglase in objave.

Velike vodne poti skozi Srednjo Evropo

Načrti Nemcev in Romunov

Reka Donava je imela svoj pomen v življenju evropskih narodov že od najstarejših časov. Bila je najvažnejša prometna žila skozi sredo evropske celine, obenem zveza Srednje Evrope z Balkanom in dalje z Bližnjim vzhodom. Spričo tega je razumljivo, da so se narodi vedno prepirali za to, kdo bo njen gospodar. Premikanja in boji, ki so se dogajali v Podonavju od najstarejših časov, a prav tako trenja, ki se bodo rodila v bodočnosti, niso drugo ko prizadevanja, zagospodariti tej reki in si zagotoviti prosto brodarjenje po njej.

Donava in Podonavje

Nemci, najmočnejši narod, ki biva tudi ob Donavi, in sicer v njenem zgornjem teku, imajo svoj delež tudi na drugi plovni reki Ren. Ker pa teče prva reka proti dokaj zaprtemu in odročnemu Črnemu morju, se je med Nemci že davno rodila misel, da se obe nadaljnji plovni reki Srednje Evrope, Ren in Donava, povežeta z umetno vodno cesto. Ze koncem 8. stoletja je napravil Karel Veliki poskus v to smer. Ker pa so bili tehniški pripomočki tedaj še popolnoma nezadostni, se stvar ni mogla izvesti. To zvezo je uresničil prikrat bavarski kralj Ludvik I., ko je dal med leti 1836.—45. izkopati in izdelati tako zvani »Ludwigs-Donau-Main-Kanal« od Bamberga do Kehlheima. To delo pa je uspelo le nekaj let, ker spričo svojih nezadostnih mer (okoli 1,5 m globine, a okoli 16 m širine pri vrhu) ni bilo zmožno vzdržati tekmo z železno cesto, ki se je bila prav tedaj toliko razbohotila. Vsaka ladja je smela imeti kvečjemu 120 prostorninskih ton, morala pa je na tem 172 km dolgem prekopu prebroditi nič manj ko 88 zatvornic. Ker se obratovanje ni izplačalo, je prišlo kmalu do tega, da je prometovanje zamrlo in se omejilo zgolj na krajevni promet.

Poznejši razvoj omrežja vodnih cest na severnem Nemškem je pokazal, da železnica s smotreno napravljene vodnimi cestami vendar ne more vzdržati tekme, prav kakor n. pr. promet po železnici, vodi ali zraku ni zmožen popolnoma izriniti cestnega. Šele smotrna vzajemna organizacija potov po vodi, železniskem tiru, trdih tleh in zraku je zmožna roditi visoko razvito prometnost, kakršno zahteva intenzivno gospodarstvo.

V smilu teh spoznav se pripravljajo v najnovejšem času ogromni načrti, ki naj bi dali Donavi še neprimerno večjo veljavo, nego jo je imela doslej. Na dveh nasprotnih koncih tega veletoka, blizu njegovega izvira na zahodu, a blizu njegovega izliva na vzhodu, se pripravlja človek k javnim delom, ki bodo zahtevala nekaj deset milijard stroškov in bodo tako obsežna, da bodo trajala kakih deset let trdega dela, preden bodo gotova.

Svetovna vojna je namreč prinesla na Donavo novih razmer. Reka je postala po diktatu mirovnih pogojev meddržavna vodna pot in so se na podlagi tega pojavile na njej tudi zastave držav, ki niso podonavske. Vse to je pa bilo zlasti Nemcem nov dokaz, kako važna je Donava kot prometna žila ne le za dežele ob njej, temveč za vso Evropo.

Misel, da se nezadostni Ludvikov kanal zamenja z vodno zvezo, ki bo odgovarjala vsem potrebam, je vneto zasledovalo »Bavarsko društvo za prekope« že od 90ih let prejšnjega stoletja. Potem so ustanovili l. 1917. ob sodelovanju nemške države in bavarske dežele kakor tudi bavarskih in porenskih mest društvo »Rhein-Main-Donau-Stromverband«. Into društvo je izdelalo načrte za veliko vodno

cesto za 1500-tonske ladje od Aschaffenburga do Pasave, načrte, ki so jih začeli nemški politiki študirati z največjo vnemo, posebno odkar so potisnili letošnjo pomlad meje svoje države v sredo Podonavja.

Preden bo prišlo do teh velikih del, je treba urediti za 1500tonske ladje in vlačilce najprej reki Men in Donavo. Saj doslej so mogli po Menu do Würzburga ob ugodnem vodnem stanju prometovati zgolj 500tonske čolne, dočim so se po Donavi do Regensburga kretali le čolne do 670 prostorninskih ton. Zatorej obsegajo načrti na skupni dolžini 660 km med Aschaffenburgom in Pasavo 280 km rečne struge Mena, 210 km Donave, 40 km rečic Regnice in Altmühl in končno 130 km dolžine, ki jo bo treba vso izkopati po suhem.

Zveza Donave z Renom

Po opravljenih načrtih lanske pomladi je bilo sklenjeno, da bo ves prekop od Donave skozi Menu do Rena gotov do l. 1947. Toda prišel je letošnjega marca »anšlus« obdonavske Avstrije k Nemčiji, in odslej imajo gornji načrti za Nemce še neprimerno večji pomen. Najprej so Nemci odrekli svojemu delu reke značaj meddržavnosti, potem pa so sklenili, kopanje prekopa toliko pospešiti, da bo izgotovljen najkasneje v petih letih, torej do l. 1942. Seveda bodo zdaj tudi uredili ves avstrijski del reke.

Omenjeno društvo se je takoj po vojni oprijelo dela na gornji Donavi, napravilo je med Pasavo in Regensburgom nekaj ogromnih zapornic, med njimi zapornico Kachlet pri Pasavi, visoko 9 m, ki dvigne gladino Donave na 20 km daleč. V štiriletni gospodarski načrt, ki ga je Nemčija objavila lanske leto, je prišla tudi naprava nadaljnjih zapornic ob Donavi, kakor tudi povečanje Ludvikovega prekopa.

Normalni prerez vodne ceste bo globok 3,45 m, a pri vrhu 38 m širok. Največje tehnične težave v načrtu dela vprašanje, kako naj se premagajo velike višinske razlike. Vodna cesta se bo dvigala od Aschaffenburga do najvišje točke, kjer bo prestopala gorski hrbet Jure, za skoraj 300 m, potem se bo spuščala za kakih sto metrov do Pasave. Da bo mogoče te različne premagati, bo seveda potrebnih na mentski strani 36, a na donavski 13 zatvornic. Pri obratovanju vsake zatvornice odteče navzdol izvestna količina vode, zato je potrebno najvišji točki prekopa stalno dovajati precejšnje množine vode. Na licu mesta teh množin ne bi bilo mogoče dobivati na noben drug način kakor ob velikih stroških s črpanjem po ceveh. Ker pa bi bilo to predrago, so se Nemci domislili, da bi najprej reko Lech pri kraju Ellgau blizu Augsburga odgradili in iz nje odvajali za obratovanje potrebne vodne množine po posebnem prekopu, ki bi držal pri Unterhausenu po mostu, 20 m visoko nad Donavo in samotež dovajal vodo na vrh Jure v najvišje zapornice.

V zvezi s temi prekopi imajo Nemci še nadaljnje velike načrte, n. pr. da uredijo Dunaj v svoje glavno pristanišče. Od tu pa hočejo priti v čedalje tesnejše stike z vsemi podonavskimi državami in jih navezati nase gospodarsko in politično.

Istočasno se pripravljajo naši vzhodni sosede Romuni na delo, ki bo za plovbo po Donavi prav tako velike vrednosti. Sklenili so izkopati prekop čez Dobrudžo od Črne vode na Donavi do Konstance na Črnem morju. S tem bo namreč plovba do Črnega morja

skrajšana za najmanj 250 km, razen tega se bodo ladje izognile velikim nevarnostim, ki pretijo v donavskih rokavih pred izlivom v morje, ker jih reka neprestano zaspisa s prodrom in jih dela plitve zdaj na tej, zdaj zopet na drugi točki. Brez dvoma bo imel ta prekop tudi svojo strategično vrednost zaradi tega, ker se bo ustje Donave v Črno morje pomaknilo precej proti jugu in se na ta način odmaknilo od državne meje med Romunijo in Rusijo.

Načrti Romunije

Romunija bo vložila v to veliko javno delo štiri milijarde lejev, izgotoviti pa hoče stvar v štirih prihodnjih letih. Ti njeni izdatki pa se ji bodo kaj hitro poplačali, saj prekop bo prihranil rečnemu brodarstvu po Donavi kakih 250 km pota, obenem pa ga še obvaroval omenjenih nevarnosti. S tem bodo seveda zelo oškodovani interesi Evropske donavske komisije v Galcu, ki skrbi za kolikor mogoče nemoteno brodarstvo skozi prodrome donavske rokave in pobira od tega visoke pristojbine od vsake ladje.

Vsa ta dela na Donavi in njenem spajanju z Renom izzivajo mnogo načrtov, kako urediti bodoče brodarstvo. S tem, da bo urejena rečna pot med Severnim in Črnim morjem, bo dobilo rečno in kanalsko brodarstvo znova svoj ugled in nekdajno važnost. Resnica, da je vodna pot cenejša od vseh drugih, zlasti od železnice, je že davno dokazana. Zaradi tega smemo s polnim pravom pričakovati, da bo po tej poti krenil promet z velikimi količinami blaga, ki je bil doslej prisiljen posluževati se železnice ali pa dolgega pota po morju okoli evropskega trupa. Donava bo postala glavna prometna vez med Severno Evropo na eni, a Južno Evropo, Balkanom in Bližnjim vzhodom na drugi strani.

Poleg drugega se bodo uvedle stalne črte brodarstva prometa od prvega morja do drugega. Pri tem pa ne bo prihajal v poštev zgolj tovarni promet, temveč tudi potniški. Potovanje na ladji po Renu, Menu in Donavi od Severnega morja do Črnega morja in Bospora bo s svojimi lepimi pokrajini, ki se jih bo dotikalo — naj spomnimo samo vinorodno Lorenje, avstrijski Wachau in naš Djerdap — privlačilo neštete turiste iz vseh delov sveta. Nemci so že uvedli direktno potniško črto Regensburg-Galac, Madžari so začeli voziti po Donavi tja v Levant s posebnimi parniki, ki so primerne obenem za reko in morje. Naša Jugoslavija pa si prizadeva napraviti prvovrstno rečno pristanišče v svoji prestolnici. Ker pa drži Beograd v svojih rokavih pahljačo največjih plovnih dotokov Donave, bodo prej ali slej zrasle tudi Jugoslaviji ogromne naloge, kako podaljšati mrežo srednjeevropskih vodnih poti, spojiti s prekopi domače reke in skrajšati po svojih tleh poti na jug do Egejskega morja, a na zahod do Jadrana. V prvo smer bo treba z zapornicami kanalizirati reki Moravo in Vradar do Soluna, v drugo pa Savo in Kolpo do Sušaka.

J. RUSA

Že v 24 urah

barva, plesira in kemično snazi obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovrtaške in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 8
Telefon št. 22-72

Politične vesti

»Privredni pregled« poroča z dne 25. junija: »Na sestanku med jugoslovanskim vladnim predsednikom dr. Stojadinovićem in italijanskim ministrom zunanjih zadev grofom Cianom je bil govor, po vseh listah »L'Information«, tudi o gospodarskih vprašanjih. Po pisanju tega lista, si Italija, ki ne more več dobivati potrebnih kovin iz Avstrije, prizadeva, da preskrbi svoji kovinski industriji surovine iz Jugoslavije, ki ima veliko rudnega bogastva. Italija si tudi prizadeva, da v zvezi z okrepitevijo gospodarskih zvez z Jugoslavijo okrepi tranzit čez Trst. »L'Information« trdi, da je Italija ponudila Jugoslaviji, da za njeno vojno mornarico zgradi nekoliko bojnih križark in drugih pomorskih objektov. Te križarke bi plačali na osnovi kompenzacij, z izvozom lesa, rud in žitaric iz Jugoslavije v Italijo.

Predsednik ČSR dr. Beneš je v izjavi novinarjem »Mednarodne službe« naglasil svoj optimizem in dejal, da čas dela za mir, ker je premoč na strani miru. Glavno je pa to, da nihče ne želi začeti vojne, ki ji ne vidi konca in da se prvič v zgodovini priznava velika nevarnost vojne za civilizacijo.

Pretekli teden so bila v Pragi posvetovanja političnega odbora ministrov z zastopniki sudetskih Nemcev ter posvetovanja predsednika vlade ter zunanjega ministra s predsedniki vseh strank.

Na nemško-francoskem kongresu v Baden-Badenu je versajski župan pri banketu izrazil svoje veselje, da se je razčistilo ozračje, ki ga je bila zatemnila politika. Z upanjem v uspeh tega kongresa za vse odnose mu je odgovoril predsednik društva v Arnim.

Hitlerjev namestnik Hess je na shodu v Koblenzu znova poudaril, da je nemško-italijansko prijateljstvo garant miru. Proti Franciji nima Nemčija na tej meji rešiti nikakih vprašanj.

900letnico prvega madžarskega kralja sv. Stefana so slovesno praznovali v Budimpešti s posebno sejo parlamenta, kateri je prisostvoval tudi regent Horty.

Republikanska Španija bo vrnila bombne napade na mesta, odkoder prihajajo napadalna letala, ne samo na Francova španska mesta, tako je po »Timesovem« poročilu javil španski poslanik v Londonu Halifaxu ob zadnjem obisku, nakar mu je ta zagotovil, da kmalu dosepe v Španijo kontrolna komisija. Tudi iz Francije je bila taka reševanja republikancem odsvetovana, ker bi imela lahko nevarne posledice.

Mussolini je baje svetoval generalu Francu glede napadov na angleške ladje, naj se izogiblje novih incidentov, pričakuje se pa tudi nov protest angleške vlade v Burgosu.

»Daily Mail« poroča, da se po dogovoru s Francom glede varnosti tujih ladij v republikanskih pristanišnih pošljejo tja kontrolne komisije, ki ne bi dovolile uvoza orožja.

Nevmeševalni odbor v Londonu še ni dokončal razporeda o kontroli v Španiji in bo zahteval še spremembe v besedilu sporazuma na seji, ki bo v torek.

V sirskelem mestu Homsu so se člani francoske tujske legije spopadli z domačim prebivalstvom in je bilo 12 oseb ranjenih.

Litvinov predlaga ustanovitev evropskega obrambnega bloka, ker dejansko ni države, ki bi bila varna pred napadi. Potem bi se najbrže odločila Amerika podpreti mir v Evropi.

Japonske čete so zasedle otok Namu blizu Svatova in napadale ob reki Jangcengu. Hkrati so bombardirali razna mesta, med njimi Tunking in Pajlung ob meji Tonkina.

Kitajci poročajo, da so odbili vsa izkrcavanja Japoncev ob Jangcengu in osvobodili osem mest v južnem Santungu, kjer je spravila poplava japonske čete v veliko nevarnost.

Japonski vojni minister je demantiral govore o premirju in je dejal, da je nasprotno vsa država pripravljena na desetletno vojno.

Lord R. Cecil je sporočil Chamberlainu, da se ne šteje več za njegovega pristaša. Ni zadovoljen s pošiljanjem samih not, ko je bilo potopljenih že 57 angleških ladij, in ne verjame, da bi mogel še kateri ministrski predsednik govoriti tako negativno.

Po francosko-turškem sporazumu bi ostal sandžak Aleksandreta še nadalje samostojno ozemlje in Arabci manjšina, toda vkrakale bi turške čete, ki jim bo formalno poveljeval francoski vrhovni poveljnik.

Nemški vodja napadalnih oddelkov je razpuštil vsa katoliška dijaška in starešinska društva, kar se nanaša zlasti na bivše avstrijske organizacije.

Mednarodni borzni indeks

Razen v Berlinu, Amsterdamu in Stockholmu ter New Yorku so se na vseh velikih borzah tečaj nekoliko zboljšali in je borzni indeks napredoval od 60'1 na 60'6. Ob koncu leta 1937. je znašal 65'0 (vse v primerjavi za 1927 = 100).

Letošnji podatki mednarodnega indeksa za pretekli teden nudijo tole sliko:

	31. XII. 21. V. 11. VI. 18. VI. 1937	1938	
Berlin	46'7	48'4	48'8
London	69'1	60'8	59'3
Pariz	51'3	54'6	52'1
Bruselj	44'9	40'2	39'7
Amsterdam	60'9	57'2	57'2
Stockholm	26'9	24'5	22'9
Zürich	62'7	60'1	60'1
Praga	85'8	75'5	78'8
Milan	130'8	116'7	117'9
New York	71'0	64'3	64'4

Denarstvo

Devizni promet na Ljubljanski borzi je dosegel minuli teden 7.996 milijona dinarjev proti 5'6 v prejšnjem tednu.

Poročilo Češkoslovaške narodne banke z dne 23. VI. izkazuje zlato kritje 33'4% pri denarnem obtoku 7.295'9 milijona Kč. Eskomptna mera je že od 1. I. 1936 enaka.

Francoska banka izplača prvo polletno dividendno v višini 160 fr. frankov bruto (za 25 več ko lani).

Ves francoski denarni obtok je z 99'4 milijarde frankov spet pod 100 mil. mejo in se je zlato kritje dvignilo od 46'83 na 47'41%.

Posojilo do 5 milijonov din in odlog plačil od 15. novembra 1934 je odobrenih s posebno uredbo Zvezi srbskih kmetijskih združenj v Sarajevu. Posojilo je brezobrestno in se prične vračati v sedmem letu.

Jamstvo za 50 milijonov dinarjev je vlada odobrila zvežem agrarnih združenj v Novem Sadu, Petrogradu, Osijeku, Zagrebu in Skoplju. Najem se uredi s posebnim pravilnikom.

Rusko zlato za angleško banko. Rusija je začela izvažati zlato za angleško Narodno banko. Prvo letalo s 450 kg zlata je prispelo v Stockholm in takoj nadaljevalo polet v London.

Novi albanski proračun. Po predlogu albanske vlade določa novi proračun za 1938/39. leto dohodek v višini 28.245.000 in izdatkov 28 milijonov 565.000 zl. frankov. Zguba je torej izračunana na 330.000 zl. frankov.

Zunanja trgovina

Naša trgovinska bilanca beleži v maju pasivo 44,3 mil. dinarjev, lani je beležila aktivno 82,9 mil. din. V prvih petih mesecih znaša pasiva 218,6 mil. dinarjev. V istem času je bilo lani aktivne 417,6 milijona dinarjev.

Trgovinska pogajanja s Češkoslovaško se bodo začela šele sredi julija in ne 20. t. m. kot je bilo javljeno. Preje se bodo 10. julija sklenili razgovori z Madžarsko. V tem času bodo znani uspehi žetve v Jugoslaviji in se bo mogoče s Češkoslovaško glede odkupa jugoslovanske pšenice bolj realno razgovarjati. Razen živine se bo najvažnejši gospodarski razgovor med Jugoslavijo in Češkoslovaško tical prav pšenice.

Potreba splošne statistike. Naši državi, zlasti gospodarstvu nedostaja dobra in točna statistika. To bolno vprašanje je treba rešiti predvsem z gospodarskih ozirov. Nekdo je n. pr. na podlagi takšne statistike, popolnoma točno jo uporabljajo, prišel do spoznanja, da prebivalstvo Jugoslavije kljub ogromnemu izvozu naravnost glada. Zaradi netočnosti statistike o pridelku pšenice smo izvozili več, kot je bilo potrebno, pri tem pa se nihče ni vprašal, odkod to. Zato je skrajni čas, da se naša statistika temeljito reorganizira.

Izvoz lesa v maju. Po najnovejših podatkih je bilo izvoženo v maju 84.742 ton lesa v vrednosti 75.130.000 dinarjev. V aprilu je bilo izvoženo 74.875 ton lesa v vrednosti 62 milijonov 249.000 dinarjev.

Naš izvoz slanine in masti v Nemčijo. V začetku julija bomo začeli izvažati mast in slanino v Nemčijo. Za izvoz tega imamo na razpolago kontingent 200 vagonov, 100 vagonov za mast in 100 vagonov za slanino. Zato je pri nas cena debelim svinjam ponekod poskočila.

Stanje hmelja pri nas in v Evropi. V vseh državah hmelj ni mogel uspeti zaradi hladnega vremena, ki je vladal do začetka junija v Srednji Evropi. To velja za Nemčijo, Češkoslovaško, Poljsko in tudi za Jugoslavijo. V Savinjski dolini se hmelj kljub toplemu vremenu zadnjih tednov ni mogel popraviti.

Samo ponekod kaže hmelj dobro, drugod ni dosegel 2 metrov višine. Drugače je videti hmelj zdrav in obilen.

Zaloga hmelja na Češkoslovaškem. Po najnovejših podatkih so se zaloge hmelja občutno zmanjšale. Računa se, da je zdaj v zateškem okraju okoli 1000, v rondonškem okoli 30, a v ušteckem okoli 80 lahkih centov po 50 kg hmelja. Cene so nespremenjene in ostanejo še vedno za žatecki hmelj 800 do 900, za rondonški in ušteški 500 do 600 Kč.

Podražitev moke na Madžarskem. Pšenična moka se je podražila za 1 do 1'50 pengó, a ržena moka za 50 fillirjev pri kvintalu. Pšenična moka 00 beleži 42'25 do 43'75, a ržena moka 35 do 36 pengó za q.

Angleško-nemška trgovinska pogajanja so zadnji teden ugodno napredovala, ker po pisanju angleških listov ni več zapreke »nemogočih zahtev«.

Nemčija bo dobivala meksiški petrolej za stroje, s katerimi mora

opremiti vse nove rafinerije v Tampiku.

Svetovna proizvodnja kalija je znašala leta 1937. 2.706.000 tof, a leta 1936. 2.303.000 ton. Povečanje znaša 17'5%. Od tega so 1937. leta pridelali Francija 524.000 ton, Nemčija 1.730.000 ton, Zedinjene amer. države 226.000 ton, Poljska 64.000, Rusija 139.000, Palestina 17.000, a ostale države 6000 ton.

Proizvodnja nafte v Albaniji in njen izvoz. Proizvodnja nafte v Albaniji, ki je l. 1926. znašala vsega 1000 ton, se je povečala l. 1936. na 52.000, a l. 1937. na 70.000 ton. Največji del pridobljene nafte izvozi Albanija v Italijo. Tako je znašal italijanski uvoz albanske nafte leta 1936. 40.725 ton v vrednosti 5,9 milijona lir, a l. 1937. 56.760 ton ali 11,7 mil. lir in 22.414 ton ali 6,01 mil. lir v prvem trimesečju 1938.

Ruzanja trgovina Nemčije v maju je znašala po vrednosti uvoza 516 mil. RM, a izvoza 465,5 milijona RM. Glede na to se je uvoz v

primeri z aprilom povečal za 8'2% ali 39,1 mil. RM, a izvoz za 3% ali 13,5 mil. RM. Pasiva trgovinske bilance se je v maju povečala za 50,5 milijona, glede 24,9 mil. v aprilu, medtem ko dosega pasiva v prvih 5 mesecih vsoto 151,8 mil. RM.

Izvoz Romunije v Albanijo l. 1937. Romunija je izvozila l. 1937. pšenice v vrednosti 312.177 zl. fr., koruze za 4.500, lesa za 6.335, bencina za 99.293.450, petroleja za 551.648 in gazolina za 274.660 zl. frankov.

Monopol špirta na Madžarskem. V madžarskem parlamentu je bil stavljen zakonski načrt o uvedbi državnega monopola špirta. S tem zakonom je rešen spor med fabrikanti špirta in veleposestniki tako, da bo okoli 260 kmetijskih žgarnjarn, ki so v rokah 240 veleposestnikov, lahko razširilo proizvodnjo, a tvornicam špirta se izplača določena odškodnina.

Mednarodni kartel valjane žice se je podaljšal do 1940. leta. Že od lani pa je samo še izvozni sindikat.

Vprašanje sladkorja

Predlog za njega rešitev?!

Nedavno so časopisi zabeležili, da vlada pri nas pomanjkanje kristalnega sladkorja prav sedaj, ko je najbolj potreben. Na to je Zveza tvornic sladkorja odgovorila s sporočilom, v katerem pravi, da bomo z zalogami kristalnega sladkorja do nove kampanje vsekakor nekako vzdržali.

S tem bi bilo začasno rešeno sladkorno vprašanje, toda ni rešeno tisto trajno vprašanje, ki je obče že deset let. Naposled je to začasno vprašanje vzbudilo tudi tisto trajno.

Pri čitanju sporočila Zveze tvornic sladkorja se pojavlja samo od sebe začudeno vprašanje, kako more biti pri nas, v agrarni državi z močno razvito industrijo sladkorja sploh govora o kakšnem pomanjkanju sladkorja ali o potrebi in zraven tega o utehi, da bomo že nekako vzdržali do nove kampanje. Kako je nakrat prišlo do tega, ko smo vendar prejšnja leta vedno tožili, da sta tako omejeno izdelovanje kakor tudi zaloga sladkorja tako velika, da znatno presega domačo potrebo in da bi bilo potrebno najti zunanje trge za izvoz? Kako prihajamo naposled do tega, da sedaj za preteklo leto neka znana tvornica za sladkor beleži celo izgubo okoli 4 milijone dinarjev, a še pred nedavnim je bilo znano, da je pri nas industrija sladkorja ena najbolj rentabilnih panog gospodarstva? Končno kako je to in kakaj je sladkor pri nas tako drag, a najdražji prav v najbolj siromašnih krajih države.

Na vsa ta vprašanja je bilo že dostikrat odgovorjeno. Če pa še sedaj znova postavljamo ta vprašanja, to samo dokazuje, da se glede izdelovanja, prodaje, cen sladkorja ni pri nas sploh še nič ukrenilo in uredilo navzlic vsem

zahtevam od strani izdelovalcev, konsumentov in tiska.

S tem vprašanjem, kakor je bilo doslej in je še, so nezadovoljni kmetje, ki goje sladkorno peso, nezadovoljni so industrijci, ki izdelujejo sladkor, nezadovoljni so trgovci, ki ga prodajajo, nezadovoljni so konsumenti, ki ga uporabljajo.

V tem splošnem nezadovoljstvu in njegovem trajanju se bo nedvomno našel kdo, ki je že do sedaj zadovoljen. Kdo je to — ni potrebno mnogo izpraševati, ko vemo, da je n. pr. trošarina na sladkor poglaviti vzrok draginje sladkorja in da zaradi te prevelike trošarine ne dovoljuje, da pridelovanje sladkorne pese in izdelovanje sladkorja ostane v splošnem interesu rentabilen posel in da se njegove cene ravna po ekonomskih zakonih, ki se ne morejo in ne smejo kršiti.

Ugotovljajoč, da fiskalni faktorji do sedaj niso poskušali niti tega, da rešijo to naše sladkorno vprašanje in vedoč, da ti fiskalni faktorji ne sodijo med zgoraj navedene nezadovoljneže, mislimo, da bi ti, kot zadovoljna stran in zaradi ohranitve svojih interesov morali vendarle nekaj ukreniti, da

nezadovoljstvo ne zavzame večjega razmaha, kar bi se moglo kazati v nadaljnjem opuščanju saditve sladkorne pese, omejevanju sladkorja in padanju njegovega odjema.

Ko vse dosedanje zahteve in predlogi za ureditev sladkornega vprašanja niso nič zalegli, potem bi bilo najbolj prav, da t. zv. fiskalni faktorji prevzamejo v svoje roke nadaljnjo usodo in razvoj sladkorne izdelave in prodaje. To bo tem lažje, ker ima naša država že v svojih rokah dve tvornici sladkorja, pa ima prejkone dosti izkustev in strokovnih moči, ki bi mogle voditi ogromne posle, ki jih zahteva izdelovanje in prodaja sladkorja. Poleg monopola tobaka, vžigalic in soli naj se izvede še neki monopol sladkorja ali neka osrednja organizacija, za katero bi tvornice sladkorja izdelovale blago in na ta način imele čist račun, a ne kot do sedaj stalne negotovosti, ki jim ovirajo delo in razvoj. Potem bi se industrija sladkorja mogla končno rešiti tudi vseh mogočih prigovorov, ki padajo na njo s strani izdelovalcev sladkorne pese, trgovcev in odjemalcev.

Kaj pravite k temu?

Slan zdravilni vrelec v Slov. goricah

Pred nekaj tedni smo prinesli vest, da so pri vrtnanju arteškega studenca v Dragučevci pri Mariboru našli na izvirek slane vode, kar je naravno zbudilo v javnosti veliko pozornost. Restavrater Lisjak, ki že od lani išče na svojem posestvu dobro pitno vodo, je v globini 160 metrov našel na slano vodo, ki ima tudi precej grenak okus. Domneva se, da morajo biti v večji globini ob vznožju Sl. gorice precejšnji skladi ruznih rudinskih soli, nemara tudi kamene soli. Ako je ta domneva resnična, je to seveda ogromnega pomena za ves kraj. Kajti doslej se v Jugoslaviji kamena sol pridobiva v glavnem le v Kreki v Bosni.

Za zadevo se že precej ljudi, tudi finančnikov, živo zanima. Tudi, ako ne bi bilo solnih skladov v globini Slov. goric, je velike važnosti odkritje, da imamo v neposredni bližini Maribora, kakih 10 kilometrov od mesta, močan vrelec slane vode, ki vsebuje velik odstotek železa, zlasti pa joda. Jod je važno zdravilno sredstvo in zato bi bilo naravnost greh, ako bi zadevo pustili v nemar. Brez dvoma se bodo našli ljudje, ki bodo dali na razpolago potrebna sredstva, da se ozemlje temeljito preišče in vrelec izkoristi v zdravilne svrhe.

A. B.

Napoveduje se velik prihod madjarskih turistov

Madžarska narodna banka je sklenila, da se smejo za potovanje v Jugoslavijo izdajati čeki do 5000 din mesečno za turista. Zaradi tega se splošno pričakuje, da se bo v Jugoslaviji število madjarskih turistov znatno povečalo.

Da je madjarska narodna banka dovolila tako visok znesek za turiste, je vzrok v znatno zboljšanih trgovinskih odnošajih med Madžarsko in Jugoslavijo. Zaradi svojega novega investicijskega programa bo morala Madžarska močno povečati uvoz surovih iz Jugoslavije. Morala pa bo tudi uvoziti koruzo. Na drugi strani pa so bila sklenjena ob obisku prometnega ministra dr. Spahe v Budapešti velika na-

Tako dober tek vzbujajo

naravna Rogaška slatina, ta so se po zgodovinskih podatkih prebivalci okolice za časa lakote v 30letni vojni izogibali, piti to vodo, ker jim je povzročila prevelik tek.

ročila jugoslovanske vlade v tvornici Ganz.

Ker so se trgovinski odnošaji tako zelo zboljšali, namerava imenovati jugoslovanska vlada svojo trgovinskega atašeja v Budapešti, madžarska pa svojega v Beogradu.

Nemška nafta

Zadnja leta je Nemčija motorizirala svojo armado, povečala svojo avtomobilsko in letalsko industrijo. Za vse te motorje je treba bencina. Brez njega bi postala na primer v vojni vsa tehnična oprema neuporabna. Zato je Führer že septembra 1936 objavil, da mora Nemčija postati v 18 mesecih neodvisna od tujega uvoza bencina. Teh 18 mesecev je sedaj minilo in lahko pogledamo, kako je preskrbljena Nemčija z bencinom.

Nemčija dobiva iz lastnih vrelcev 453.000 ton surove nafte, kar da kvečjemu 100.000 ton bencina. Ta količina je že nekaj let stalna in ni verjetno, da bi se znatno povečala. Kot stranski produkt koksovih peči in plinarn je dobila leta 1937. 420.000 ton bencola, ki se da pomešan z bencinom porabiti za pogon motorjev. Bencin, ki se prodaja za motorje, mora biti po nemških predpisih pomešan z alkoholom. Proizvodnja alkohola je bila leta 1937. 210.000 ton. Iz teh treh virov bi torej Nemčija dobila 750.000 ton, medtem ko je poraba l. 1937. znesla 2.600.000 t. Toda v Nemčiji že izdelujejo precej bencina iz premoga in lignita. Računa se, da bo proizvodnja tega sintetičnega bencina znašala l. 1938. 1.150.000 ton. Tako bi bila Nemčija v stanu kriti nekako 2 milijona ton od potrebnih 2 milij. 600.000. Za pomlad l. 1938. je bila torej napoved preoptimistična. Toda Nemčija dela naprej, ustanavlja nove obrate za proizvodnjo sintetične nafte. Do l. 1940. je računati, da bo znašala skupna nemška proizvodnja nafte:

sintetične	2.600.000 t
bencolske ekstrakcije	600.000 t
alkoholne proizvodnje	150.000 t
rafinacije surove nafte	150.000 t
	3.500.000 t

Ker se računa v istem času povečanje porabe za približno 33 odstotkov, na nekako 3.000.000 t, je videti, da se bo vsaj l. 1940. mogla Nemčija v normalnih časih preskrbeti sama s potrebnim bencinom.

Toda vsa ta proizvodnja ne bo bencin, ne bo uporabna za motorno olje. Narastla pa bo tudi njena poraba različnih drugih olj. Po oficialnih podatkih se računa, da bo porabila Nemčija l. 1940. sledeče količine motornega goriva:

lahka motorna olja	3.000.000 t
Dieselovo olje	1.580.000 t
strojno olje	575.000 t
druga	1.370.000 t
	6.525.000 t

To se pravi, da bodo morali novi obrati imeti še enkrat tolikšno kapaciteto, kakor jo imajo že obstoječi. K temu pa je treba še pripomniti, da se poraba bencina v vojni silno dvigne, torej 15 in 30 milijonov ton na leto. Za vojne potrebe torej Nemčija ne more upati, da bo v doglednem času imela dovolj bencina.

Zaradi praznika v sredo 29. junija izide prihodnja številka »Trgovskega lista« šele v petek dne 1. julija t. l.

A. Šarabon LUBLJANA

Uvoz kolonijalne robe

Veletrgovina s špeterijo

Velepražarna za kavo

Mlini za dišave

Glavna zaloga rudninskih vod

Brzozjavni naslov: ŠARABON LUBLJANA

Telefon št. 26-66

Ustanovljeno leta 1886

Konkurzi - poravnave

V konkurzu »Planinskega doma« v Trzinu se predlagajoči upnik poziva, da položi predjem za stroške postopka, ker dolžnikova aktiva ne zadošča za postopek.

Odpravljen je konkurz Jos. Počučnika v Virmašah pri Škofji Loki, ker so pritrtili vsi upniki, dalje konkurz Juste Zidar, trg. v Ljubljani, ker je bila razdeljena vsa masa.

Uvden je poravnalni postopek Ivana Ermence, trg. v Ljubnem. Poravnalni komisar dr. A. Novak, starešina sodišča v Gornjem gradu; upravitelj dr. Ervin Mejak, odvetnik. Narok bo pri istem sodišču 4. avgusta ob 9. uri, rok za oglasitev do 30. julija.

Končana je poravnava Edm. Romiha, trgovca na Tratah pri Mariboru, in potrjena poravnava tt. Jugopražarna in tovarna hranil v Ljubljani.

Tuji blagovni trgi

Na londonskem trgu se je ustala nova cena za kositer, ki je napredoval od 181'5 v enem dnevu na 184 ter celo na 185'75. Pričakuje se še trdna tendenca. Enako je napredoval baker od 34 enajst šestnajstink na 36 eno osminko. To zboljšanje so povzročili zadnji sklepi odborov za omejitev produkcije in boljše terminske kupčije v New Yorku.

Svinec se je podražil od 13 sedem osmink na 14 pet osmink, popoldan na 13 sedem šestnajstink. Zanimiv je dvig kavčuka od 6 pensov na 6 pet šestnajstink za libro.

Bombaž je v Liverpoolu še vedno napredoval, in sicer v dveh dneh od 4'51 na 4'84.

Pšenica se je v Liverpoolu podražila 21. t. m. na 6'615 za julij in 5'1125 oktober. Cena kave je v Le Havru na 200 fr. frankov dosegla višek.

Trgovinski register

Vpisali sta se naslednji firmi:

Gradb. podjetje Martinec, družba z o. z. v Ljubljani. Obratni predmet: izvrševanje zgradb vseh vrst in vsa v to stroko spadajoča dela. Osnovna glavnica znaša din 200.000, od katere je v gotovini vplačano 50.000 din. Poslovodje: Franc Martinec, mestni tesarski mojster in Viktor Martinec, stavbenik, oba v Ljubljani. Družbo zastopata poslovodji kolektivno.

»Jugotehnik« **importna trgovska družba z o. z.**, preje Kleindienst & Posch v Mariboru. Obratni predmet: Uvoz tehničnih izdelkov in njih prodaja oziroma trgovanje z njimi. Osnovna glavnica v višini 141.000 din je vplačana v celoti v gotovini. Poslovodje: Herman Kleindienst, trgovec, Hubert Posch, trg., dr. Erih Ulz, trg., vsi v Mariboru. Družbo zastopata po dva poslovodji kolektivno.

Drž. rudnik Velenje

je z ureditvijo sušilnice za premožno znatno izboljšal kvaliteto in nudi dobro gorivo za domačo rabo

po nizkih cenah:

metrski stot

**lignita po din 12'—
kosovca po din 10'—
orehovca po din 9'—**

plus 1% prispevek za Osrednji in rez. sklad Bratovske skladnice.

Odvzem v vagonih pošiljkah ali na drobno z vozovi.

Kupujte domače blago!

Velika transakcija v Mariboru

Pivovarna „Union“ menja lastnika

Götzova pivovarna v Mariboru je pred kakimi 10 leti prešla v last pivovarne »Union« v Ljubljani in je nekaj časa obratovala kot njena podružnica. Nazadujoči konsum piva pa je centralo v Ljubljani prisilil, da je obrat v mariborski podružnici najprej omejila, potem pa popolnoma ustavila. Ogronomni prostori so odtelet služili le kot skladišče piva, ki je zalagalo odjemalce v vsej severni Sloveniji.

Pivovarna je bila v zadregi, ker ni vedela, kaj naj bi počela z napravami, ki predstavljajo milijonsko vrednost, leže pa docela neizkoriščene. Najraje bi vse nepremičnine prodala, pa ni bilo pravega kupca. Nekaj časa se je za objekte in stavbišča zanimal industrialec Hutter, zadeva pa je zaspala, ker se stranki nista mogli zediniti glede cene.

Zadnje čase so se povsem na tihem vršila pogajanja z novim interesentom oziroma dvema, ki sta na zunaj nastopila enotno. To sta Posojilnica v Narodnem domu in Sokol Maribor matica, ki sta te dni podpisala pogodbo, s katero preidejo vse nepremičnine pivovarne »Union« v Mariboru in zemljišča v njuno last. Kupnina je večinoma že plačana. Dobro kupčijo sta napravili obe stranki, zlasti

pa kupca, ki sta postala lastnika najlepših parcel v Mariboru, ob najprometnejši cesti, Aleksandrovi, v središču mesta in poslovnega okraja. Sokol je s transakcijo tembolj zadovoljen, ker je poceni prišel do svojega doma.

Društvo je že dolgo let zbiralo fond za postavitev Sokolskega doma in so se vanj stekli že precejšnji zneski, vendar niso zadoščevali za poravnavo kupnine, ki jo je moral odšteti pivovarni. Zato je te dni prodal svojo parcelo na vogalu Frančiškanske in Wildenrainerjeve ulice, kjer je doslej mislil zgraditi svoj dom. To parcelo je prodal stavbeni zadrugi »Dom avtomobilistov« za 380.100 dinarjev. Stavbišče je bilo tu po 300 din kvadratni meter.

V last Sokola je prišla predvsem velika trinadstropna stavba ob Aleksandrovi cesti z veliko unionsko dvorano, s stranskimi dvoranami in prostori, v katerih imajo sedaj razna društva svoje pisarne. Sokol je pridobil tudi restavracijski vrt pred stavbo, nadalje veliko dvorišče za poslopjem z razsežno unionsko verando, kakor tudi zemljišče, ki se razteza proti Razlagovi in Prešernovi ulici. Ves prostor meri 3682 kvadratnih metrov. Pivovarna je nastavila ceno zelo nizko, samo da

se nepremičnin, ki so bile zanjo veliko breme, reši, in je zahtevala en milijon dinarjev. Končno so se pobotali za 928.000 dinarjev, kar je izredno malo, če se pomisli, da je sama stavba z dvorano vredna najmanj 2 milijona din. Poslopje in veranda ostaneta do nadaljnjega nespremenjena, tako da bosta še nadalje na razpolago za razne prireditve.

Ostali del kompleksa pivovarne »Union«, ki se razteza med promenado na Aleksandrovi cesti in Razlagovo ulico, je kupila Posojilnica za 3.400.000 dinarjev. Tudi ta kupnina je zelo nizka, ker je že samo zemljišče brez objektov vredno mnogo več. Posojilnica bo nekatere objekte prodala neizpremenjene, zemljišča bo pa parcelirala in jih oddala interesentom za zidavo velikih poslovnih in stanovaljskih hiš.

Gotovo se bo dal sedaj napraviti aranžman s Pokojninskim zavodom, ki je doslej zaman iskal v središču Maribora primerno stavbišče za drugo veliko hišo, ki jo namerava zidati v Mariboru. Doslej so se vsa pogajanja razbila, ker so lastniki zahtevali pretirane cene in bi samo stavbišče veljalo veliko več ko stavba. Pokojninski zavod pa more zidati v Mariboru le tedaj, ako dobi stavbišče po primerni ceni.

Povpraševanje po našem blagu v tujini

496 — Milan, antimon regulus.

497 — Dunaj, zastopnik, ki se preseli v New York, išče generalno zastopstvo naših izvoznikov za surovine in deželne pridelke (zlasti suhe slive, hmelj, sladkorna pesa, bonboni) idr.

498 — Offenbach i. M., svinjske kože za izvoz v Zed. drž. Amerike.

499 — Zürich, ovčji izdelki in nepredelane kože.

500 — Bratislava, orehi, suhe slive in ostalo suho sadje, makovo seme in ostalo oljnato semenje, riž.

492 — Dieticon (Kt. Zürich), zastopniška tvrdka išče zastopstvo naših tvornic kovinskega blaga.

493 — Dunaj, zastopniška tvrdka, ki se koncem tega meseca izseli v Pariz, išče zastopstvo za Francijo za vse proizvode umetnega obrta, modnih predmetov, novosti itd.

494 — Versailles, lipovo cvetje. Srednjevo, p. Vel. Gradišče —

Ponuja se zastopnik za žito, koruzo, fižol in druge deželne pridelke, kakor tudi zastopnik za prodajo poljedelskega orodja, šivalnih strojev, koles, kožne in gumaste obutve in ostalega raznega blaga domačih trgovskih podjetij in tvornic.

Beograd — Les za celulozo.

Valjevo — Hrastove in bukove doge za Angleško.

Izvozniki, ki se zanimajo za eno od navedenih ponudb ali povpraševanj, naj se obrnejo na Zavod za pospeševanje zunanje trgovine Beograd, Ratnički dom, ter naj pri tem navedejo: 1. številko, pod katero je blago navedeno, 2. točno označbo vrste blaga, 3. način embalaže z ozirom na tržne uzance, 4. količino razpoložljivega blaga, 5. ceno, franko naša meja ali cif pristanišče države, kamor naj pride blago, 6. plačilne pogoje in 7. rok dobave. Za boniteto tujih tvrdk Zavod ne jamči.

Doma in po svetu

Mestni svet v Celju je z navdušenjem sprejel predlog dr. Hodžarja, da se minister dr. Anton Korosec imenuje za častnega člana celjske mestne občine in mesta Celja.

Prvi mednarodni mladinski tabor v Ljubljani se je včeraj dopoldne z velikim svečanim obhodom po mestu razvil v prisrčno mednarodno manifestacijo. Obhoda so se udeležili tudi predstavniki sodelujočih držav. Zlasti veliko število mladine je dospelo iz Češkoslovaške in Poljske. Ljubljana je bila v zastavah že v soboto, ko so prispevali prvi vlaki udeležencev z vseh strani. Središče tabora pa je preurejeni stadion ob Tyrševi cesti. Slovenski kraji pošiljajo velik dotok, tako da se pričakuje največji obisk tabora v terek in sredo. Posebni vlaki bodo vozili od srede zvečer dalje tudi iz Ljubljane v vse smeri. Tekmovanja se prično danes dopoldne.

V navzočnosti prosvetnega ministra dr. Magaraševića se je v nedeljo dopoldne odprla razstava slovenske Prosvetne zveze, ki ima namen pokazati njeno kulturno delovanje. Zveza je bila ustanovljena leta 1897, kot Slovenska krščansko-socialna zveza in je matica večine društev katoliškega gibanja pri nas. Razen agilnega radijskega od-

Dravi. Znano je, da je družba »Fala« pod kontrolo švicarskega kapitala, in sicer skupine, ki ima kontrolo tudi še nad električno družbo »Snaga i Svetlost« a. d. v Beogradu.

Dogovor med dravsko banovino in Trbovljani o oddaji električne struje za 10 let. TPD bo oddajala električno strujo Kranjskim deželnim elektrarnam, ki so last dravske banovine, po ceni 30 par od kilovatne ure. Električna trboveljska centrala, ki je popolnoma obnovljena in razširjena, ima kapaciteto 40—50 mil. kilovatnih ur letno.

V francoskem mestu Evians les Bains zboruje svetovni kongres političnih preganjancev, ki se ga udeležuje večina narodov razen Nemčije in Italije.

Dopolavoro prireja v Italiji te dni svetovni kongres z velikimi prireditvami, na katerih bo sodelovalo več tisoč Nemcev.

Velikanski požar je v kratkem času uničil nad 1500 arov borovega gozda na polotoku Lapadu.

Mačvanskim kmetom je zmanjkalo žita in se vozijo po kruh v mesto, kar opisujejo beograjski listi. Od 240 rodbin je v neki vasi 200 rodbin brez kruha, ker jim poplave uničujejo žito, za moko pa nimajo skupaj dovolj denarja.

Med akrobatskimi vajami nad Prago so trčila tri letala in padla na strehe vil. Razen enega so vsi letalci ubiti.

Mussolini je podaril Albaniji 1000 ton koruze, da se razdeli v krajih, kjer je bila huda suša.

Italijanske vojne ladje, ki so po 12 letih prvič spet obiskale Malto, ostanejo v Valetu več dni.

V Sangaju je bilo spet več atentatov na japonofile. Ubit je tudi ravnatelj Kitajske banke Ko Šon Ši.

Japonsko potniško letalo je treščilo ob pristajanju v Giranu na vzhodni obali Formoze. Mrtvi so pilot in štirje potniki.

USA bodo izdelale za vojno brodogojne štiri velike oklopnice po 35 tisoč rgt in 200 kombin. letal.

V aferi Caristov v Franciji obtoženi general Dussaigneur je začasnno spuščen iz zapora.

Pri Krakovu na Poljskem je bila velika železniška nesreča in je ranjenih 25 oseb.

Mednarodna konferenca Rdečega križa v Londonu je obravnavala predloge za spremembo konvencije iz l. 1929. in priprave za oskrbo ranjenecv v državljanskih vojnah.

Italija skuša okrepiti svoje gospodarske zveze z Jugoslavijo. »Lidove Noviny« poročajo, da napoved angleško-francoskega načrta o ekonomski pomoči srednji in jugovzhodni Evropi ni bila sprejeta v Beogradu s posebno velikim zaupanjem, ker ima Jugoslavija lepe izkušnje iz dobe sankcij, ko je pomoč zapadnih držav popolnoma izostala. Po pisanju tega lista, ki ga navaja »Privredni pregled«, poskušajo zdaj Italija brez ozira na politično sankcij, ki jih je tedaj uporabljala Jugoslavija, okrepiti gospodarske zveze s to državo.

Dobave - licitacije

Nabava 621 ton premoga. Direkcija pošte v Ljubljani razpisuje prvo pismeno licitacijo za dobavo 621 ton premoga. Licitacija bo dne 2. avgusta t. l. ob 11. uri v pisarni ekonomskega odseka, Sv. Jakoba trg št. 2.

Dne 20. julija se vrši pri Upravi barutane v Kamniku licitacija za dobavo 100.000 kg mila in dne 21. julija za dobavo konopnene preje. Dne 20. julija se vrši v intendanturi štaba IV. armijske oblasti v Zagrebu licitacija za dobavo večje količine pšenice in dne 25. julija v štabu osiške divizijske oblasti v Osijeku.

Dne 21. julija se vrši pri Vojnosanitetskem zavodu v Zemunu licitacija za dobavo bolniške opreme (plašči, nogavice, amerikanplato).

Dne 23. julija se vrši pri direkciji drž. železnic v Zagrebu licitacija za dobavo 40.000 m³ rečnega peska.

Dne 11. julija se vrši pri primorskem žandarmerijskem polku v Splitu licitacija za prodajo odpadkov od sukna, volne, platna, bombaža, gume, usnja.

Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za TOI na vpogled.

Radio Ljubljana

Torek 28. junija. 9.00: Šolska ura: Vidovdanska proslava — 9.30: Prenos iz Marjanšča — blagoslovitev zastave VDK — 10.00: Prenos cerkvene glasbe iz stolnice (oddaja prekinjena od 10.30 do 12. ure) — 12.00: Radijski orkester — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Plošče — 18.00: Prenos slavnostne akademije Prosvetne zveze iz vel. dvorane Uniona — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Naše pomorsko ribarstvo in njegova ekonomska važnost (A. Plančić) — 19.50: A. Dvořak: Iz novega sveta, simfonija — 20.30: Prenos govora z akademije Čehoslovakov (iz opernega gledališča) — 21.15: Reportaža bakljade (prenos z banske palače) — 22.00: Napovedi, poročila — 22.15: Jugoslovanske narodne pesmi in plesi (koncert Radijskega orkestra).

Sreda, 29. junija. 8.30: Reportaža jubilejnega spreveda — 9.30: Radijski orkester — 10.30: Prenos službe božje s Stadona, nato govori — 12.00: Slovenski vokalni kvintet — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Plošče — 15.00: Reportaža javnega nastopa na Stadionu, vmes duet bratov Golobov in plošče — 18.30: Zborovski koncert (plošče) — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Pomorska ideologija in vojna mornarica (Nikola Stanković) — 19.50: Sorokin: Zbor uralskih kozakov, plošče — 20.00: V. Parmov večer. Sodeluje: Jože Gostič, Lipovšek (spremljava) in Radijski orkester — 21.30: Čajkovskij: Koncert za violino z orkestrom — 22.00: Napovedi, poročila — 22.15: Kvartet mandolin (M. Antunović).

Četrtek 30. junija. 12.00: Operni spevi (plošče) — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Opoldanski koncert Radijskega orkestra: — 14.00: Napovedi — 18.00: Plošče — 18.40: Slovensčina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič) — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Organizacija desetega vseslovenskega zletta (dr. Alfred Pihler) — 19.50: Deset minut zabave — 20.00: Plošče — 20.15: Klavir solo, ga. Jadviga Štrukelj-Požnel: Cesar Franck: Preludij, Choral in Fuga — 20.40: C. Franck: Simfonične variacije za klavir solo in orkester. Radijski orkester — 22.00: Napovedi, poročila — 22.15: Plošče.

Petek 1. julija. 12.00: Plošče — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Vojaške godbe igrajo (plošče) — 14.00: Napovedi — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Bitka na Bregalnici — 25letnica srbsko-bolgarske vojne l. 1913. (Nikola Collovič) — 19.50: 10 minut za planince (ing. Avčim France) — 20.00: Moniuszko: Bajka, uvertura (plošče) — 20.10: Zenska ura: Naši letoviščarji (ga. I. Velikonja) — 20.30: Akademski pevski kvintet: Skladbe A. Hajdriha — 21.15: Koncert češke klavirske glasbe (prof. P. Sivic) — 22.00: Napovedi, poročila — 22.30: Angleške plošče.

Štev. 8449/38.

Nabava

Državni rudnik Velenje razpisuje na dan 6. julija 1938 neposredno pismeno pogodbo za dobavo raznih barv, lakov, firneža in drugo. Ostali pogoji pri podpisnem rudniku.

Direkcija državnega rudnika v Velenju.